

Ο π. Γεώργιος Καψάνης ως Θεολόγος (1ο Μέρος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ο π. Γεώργιος Καψάνης ως Θεολόγος.

Η Θεολογική του Μαρτυρία στη σύγχρονη εκκλησιαστική Ζωή

Εισήγησις σε Κληρικολαϊκή Σύναξι της Ιεράς Μητροπόλεως Κυθήρων

(13/7/2014)

Θα χρειασθούν πολλά χρόνια για να αποτιμηθεί επαρκώς το έργο του μακαριστού Γέροντος, π. Γεωργίου Καψάνη. Χρονικό διάστημα σαραντα ημερών από την κοίμησί του προσφέρεται μόνο ως ευκαιρία ευλαβικής αναφοράς στον άνθρωπο που εσφράγισε την εποχή μας με την προσωπικότητα, το πολύπλευρο έργο και συγκεκριμένα την θεολογική του μαρτυρία στην σύγχρονη εκκλησιαστική ζωή.

Στον Γέροντα Γεώργιο αποδώθηκαν τελευταία εξαιρετικώς τιμητικοί χαρακτηρισμοί. Λίγους μήνες πριν από την κοίμησί του, με αφορμή την παραίτησί του από την ηγουμενία για λόγους υγείας, ο Οικουμενικός Πατριάρχης τον εχαρακτήρισε «πιστόν και σώφρονα τηρητήν της παραδόσεως... και του αγωνιστικού φρονήματος του Αγίου Όρους», διακρινόμενον «διά την ιδιαιτέραν ευαισθησίαν του περί την αλήθειαν της Ορθοδόξου ημών πίστεως». Η Ιερά Κοινότης του Αγίου Όρους με την ιδίαν αφορμήν τον ωνόμασε «κανόνα γρηγορούσης εκκλησιαστικής συνειδήσεως και πνευματικής ευαισθησίας διά την βίωσιν εν ακεραιότητι της Ορθοδόξου Πίστεως». Ευθύς δε μετά την μακαρία κοίμησί του ωνομάσθηκε από τον Μακαριώτατο Πατριάρχη Αλεξανδρείας «παραδοσιακός θεράπων και αυθεντικός μύστης της του Θεού επιστήμης», από

τον Σεβασμιώτατο Κυθήρων «σύγχρονος ομολογητής της Πίστεώς μας», από τον Σεβασμιώτατο Ναυπάκτου «οικουμενικός διδάσκαλος», από τον Σεβασμιώτατο Αιτωλοακαρνανίας «δρυς της Ορθοδοξίας», από τον Σεβασμιώτατο Φθιώτιδος «μέγας διδάσκαλος της Ορθοδοξίας» και από τον Σεβασμιώτατο Καστορίας «πολύεδρος αδάμας», για να περιορισθώ μόνο σε μαρτυρίες επισκόπων. Και είναι αλήθεια ότι οι μαρμαρυγές της χαρισματικής του προσωπικότητας προχέονταν σαν από πολύεδρο διαμάντι και ακτινοβολούσαν μέχρι τις εσχатиές της οικουμενικής Ορθοδοξίας.

Ανταποκρινόμενος στην ευγενική πρόσκλησι του Σεβασμιωτάτου, θα προσπαθήσω να παρουσιάσω την θεολογική μαρτυρία του Γέροντος στην σύγχρονη εκκλησιαστική ζωή, μία μαρτυρία που κατά την ταπεινή μου εκτίμησι επιβεβαιώνει τον τίτλο του αυθεντικού θεολόγου και διδασκάλου της Εκκλησίας. Επικαλούμαι

την ευχή του Σεβασμιωτάτου αγίου Κυθήρων, την ευχή του μακαριστού Γέροντος Γεωργίου, που τώρα χαίρεται για την σύναξί μας και μας ευλογή, και επί πλέον επικαλούμαι την ευχή του σεβαστού καθηγουμένου μας Αρχιμανδρίτου Χριστοφόρου, του νέου μας Γέροντα, με τις ευλογίες του οποίου ευρίσκομαι σήμερα ανάμεσά σας, στο όμορφο νησί των Κυθήρων.

Θα περιγράψω στην συνέχεια τον μακαριστό Γέροντα Γεώργιο ως θεολόγο και διδάσκαλο της Εκκλησίας, όχι με την έννοια του θεολόγου που έχει επιστημονική θεολογική κατάρτιση, πτυχία, μεταπτυχιακά και διδακτορικά –είχε και τέτοιους τίτλους ο Γέροντας και είναι ευλογημένη και αυτή η θεολογία, εφ' όσον ακολουθεί την αγιοπνευματική παράδοσι της Εκκλησίας-, αλλά θα τον παρουσιάσω με την έννοια του θεολόγου που εκφράζει και διατυπώνει με κτιστούς ανθρωπίνους λόγους τις άρρητες και άκτιστες εμπειρίες των θεοπτών αγίων. Διότι, όπως παρατηρεί ο ίδιος ο μακαριστός Γέροντας στο έργο του «Θεολογία και εμπειρία κατά τον άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά και την αγιορειτική παράδοσι» (βλ. «Ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς διδάσκαλος της θεώσεως», εκδ. Ι. Μονής Οσίου Γρηγορίου, Άγιον Όρος 2000, σελ. 50-56), οι θεολόγοι εκείνοι που θεολογούν ερήμην των θεοπτών αγίων, δεν είναι θεολόγοι αλλά τεχνολόγοι, κατά την έκφρασι του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου.

Θα εκθέσω λοιπόν μερικά στοιχεία που θα περιγράψουν σε αδρές γραμμές το χάρισμα του Γέροντος ως θεολόγου και διδασκάλου της Εκκλησίας. Την ακρίβεια των λεγομένων μου θα την κρίνουν ασφαλέστερα, προϊόντος του χρόνου, όσοι τον ε γνώρισαν και τον έζησαν.

Το ερώτημα όμως που προβάλλει ευθύς αμέσως είναι το εξής: Πως αυτός ο άνθρωπος αναδείχθηκε θεολόγος και διδάσκαλος της Εκκλησίας; Ποιές προϋποθέσεις εξασφάλισαν στον Γέροντα τα δύο σπουδαία αυτά χαρίσματα;

1. Η πρώτη θεμελιώδης προϋπόθεσις ήταν η αγάπη. Ο Θεολόγος και Ευαγγελιστής άγιος Ιωάννης «πλήρης ων της αγάπης, πλήρης γέγονε και της θεολογίας». Ο Γέροντας Γεώργιος αξιώθηκε του χαρίσματος της θεολογίας σε βαθμό που αναλογούσε στον πλούτο της αγάπης του.

Η αγάπη του ήταν διφυής: προς τον Χριστό και προς τους ανθρώπους. Αγαπούσε με όλη του την ψυχή τον Χριστό, την Παναγία, τους Αγίους, την Εκκλησία. Τίποτε κοσμικό δεν εκινείτο στην καρδιά του. Ήταν τελείως ανιδιοτελής. Η υστεροβουλία δεν ήταν ποτέ κίνητρό του. Τον χαρακτήριζε μία θαυμαστή καθαρότης. Παιδιόθεν ήταν όλος δοσμένος στον Χριστό και στην Εκκλησία. Για όλα τα θέματα προσευχόταν. Όλα τα ανέθετε διά της προσευχής στον Χριστό, στην Παναγία, στον άγιο Νικόλαο. Γι' αυτήν την προς τον Θεό αγάπη του δεν μας έλεγε τίποτε. Την έκρυβε επιμελώς.

Την άλλη αγάπη του, προς τους ανθρώπους, δεν την έκρυβε. Περί αυτής όλοι γνωρίζουν, αλλά μαρτυρεί και ο ίδιος ο Γέροντας και η μαρτυρία του είναι καταγεγραμμένη σε ηχητικό αρχείο. Ελπίζω ότι θα ευρεθή το αρχείο και ότι δεν θα αργήσει πολύ η έκδοσις των ποιμαντικών του λόγων και αναφορών, μεταξύ των οποίων και η προσωπική του μαρτυρία περί του χαρίσματος της αγάπης. Σε στιγμή που ταπεινοφρονών έλεγε ενώπιον της Αδελφότητας ότι δεν έχει να μας αφήσει ως παρακαταθήκη ασκητικά κατορθώματα, προσέθετε με έμφαση: «Ο Θεός όμως μου έδωσε το χάρισμα να αγαπώ. Και αυτό δεν είναι δικό μου κατόρθωμα. Η αγάπη μου βγαίνει έτσι, φυσικά».

Πράγματι, αγαπούσε αληθινά, πνευματικά, χριστοκεντρικά, με καθαρότητα και ανιδιοτέλεια. Αυτό το γνωρίζουν χιλιάδες άνθρωποι και οι περί αυτού μαρτυρίες θα είναι ισάριθμες. Ήταν λίγες ημέρες πριν από την κοίμησίν του, όταν κάποιος που τον επισκέφθηκε και φίλησε απλώς το χέρι του μου είπε: «Είναι αξιοθαύμαστο πως αυτός ο άνθρωπος μπόρεσε να χωρέσει μέσα στην καρδιά του τόσους ανθρώπους».

2. Δεύτερη βασική προϋπόθεσις του θεολογικού του χαρίσματος ήταν η πίστις του. Όχι μόνον ως Ορθόδοξος πίστις, ως διανοητική δηλαδή αποδοχή των δογμάτων της Ορθοδόξου Εκκλησίας, αλλά πρωτίστως και κυρίως ως χάρισμα και βίωμα εμπιστοσύνης στον Θεό και το άγιο θέλημά του. Ο Γέροντας ήταν απόλυτα αναπαυμένος με το θέλημα του Θεού, στο οποίο εμπιστευόταν την ζωή του και τα πολλά θέματα, με τα οποία τον επιφόρτιζε καθημερινώς η διακονία του. Δεν έδειχνε να αναζητή με αγωνία και άγχος άλλες λύσεις στα προβλήματα, παρά εμπιστευόταν εκείνη την λύσι που φαινόταν να είναι το θέλημα Θεού.

Πολύτιμο συνεργό στην πραγματικά αγία αυτή άσκησι της πίστεως είχε την προσευχή. Προσευχόταν αθόρυβα, καρδιακά, αληθινά. Παρά την πολυμέριμνη διακονία του, που δεν του άφηνε χρόνο για την συνήθη πρακτική εργασία της προσευχής, είχε βαθειά μέσα στην ψυχή του το θεοποιό δώρο της ησυχίας. Ως ηγούμενος δεχόταν πρόσχαρα τους ανθρώπους, ήταν απέναντί τους ευπροσήγορος και χαριτωμένος, άκουγε διαρκώς υποθέσεις και προβλήματα, συμπονούσε και συνέπασχε, αλλά ο νους του δεν αιχμαλωτιζόταν από την τύρβη, δεν είχε ζάλη και

ταραχή. Γρήγορα επέστρεψε στην δική του νοερά εργασία. Το βάθος της καρδιάς του ήταν ειρηνικό, όπως ο βυθός της θάλασσας. Ήταν στην καρδιά του ησυχαστής και εργάτης της προσευχής. Στο έδαφος της ησυχαστικής αυτής προσευχής καλλιεργήθηκε το χάρισμα της θεολογίας, όπως λέγει το πατερικό λόγιο: «Ει αληθώς προσεύχη, θεολόγος η, και ει θεολόγος η, αληθώς προσεύξη».

[Συνεχίζεται]